

Grindsted Kirke.

Søndag d. 16. juni 2019 kl. 9.30.

Egil Hvid-Olsen.

Prædiken til Trinitatis søndag, Joh. 3,1-15. 1. tekstrække.

Salmer.

DDS 402 "Den signede dag med fryd vi ser".

Dåb: "100 salmer" 844 "Med favnen fuld af kærlighed".

DDS 450 "Du kommer, Jesus, i vor dåb".

DDS 516 "Klynke og klage".

- - -

"100 salmer" 892 "Troen er ikke en klippe".

Altergang: DDS 438 + 439,1.

DDS 725 "Det dufter lysegrønt af græs".

Tekstlæsninger.

Denne hellige lektie skrives i Fjerde Mosebog: Så brød israelitterne op fra bjerget Hor i retning mod Sivhavet for at gå uden om Edom. Undervejs mistede folket

tålmodigheden og talte mod Gud og mod Moses: »Hvorfor har I ført os op fra Egypten for at dø i ørkenen? Her er jo hverken brød eller vand, og vi er lede ved den elendige føde.« Men Herren sendte slanger, som bed folket, og mange israelitter døde. Da kom folket til Moses og sagde: »Vi har syndet, for vi har talt mod Herren og mod dig. Bed til Herren om, at han skal fjerne slangerne fra os!« Moses bad for folket, og Herren sagde til Moses: »Lav en slange og sæt den på en stang! Enhver, der er blevet bidt, og som ser på den, skal beholde livet.« Så lavede Moses en kobberslange og satte den på en stang; hvis nogen så blev bidt af en slange og rettede sit blik mod kobberslangen, beholdt han livet. (*Fjerde Mosebog 21,4-9*).

Epistlen skriver apostlen Paulus til romerne: Gud har indesluttet alle i ulydighed for at vise alle barmhjertighed. O dyb af Guds rigdom og visdom og kundskab! Hvor uransagelige er hans domme, og hvor usporlige hans veje! For »hvem kender Herrens tanker, eller hvem kan være hans rådgiver? Hvem har givet ham noget først, så han må gøre gengæld?« Thi fra ham og ved ham og til ham er alle ting. Ham være ære til evig tid! Amen. (*Romberbrevet 11,32-36*).

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Johannes: Der var et menneske, en af farisæerne, ved navn Nikodemus, medlem af jødernes råd. Han kom til Jesus om natten og sagde til ham: »Rabbi, vi ved, du er en lærer, der er kommet fra Gud; for ingen kan gøre de tegn, du gør, uden at Gud er med ham.« Jesus svarede ham: »Sandelig, sandelig siger jeg dig: Den, der ikke bliver født på ny, kan ikke se Guds rige.« Nikodemus sagde til ham: »Hvordan kan et menneske fødes, når det er gammelt? Det kan da ikke for anden gang komme ind i sin mors liv og fødes?« Jesus svarede: »Sandelig, sandelig siger jeg dig: Den, der ikke bliver født af vand og ånd, kan ikke komme ind i Guds rige. Det, der er født af kødet, er kød, og det, der er født af Ånden, er ånd. Du skal ikke undre dig over, at jeg sagde til dig: I må fødes på ny. Vinden blæser, hvorhen den vil, og du hører den suse, men du ved ikke, hvor den kommer fra, og hvor den farer hen. Sådan

er det med enhver, som er født af Ånden.« Nikodemus spurgte ham: »Hvordan kan det gå til?» Jesus svarede: »Du er lærer i Israel og forstår ikke det? Sandelig, sandelig siger jeg dig: Vi taler om det, vi ved, og vi vidner om det, vi har set, men I tager ikke imod vort vidnesbyrd. Tror I ikke, når jeg har talt til jer om det jordiske, hvordan skal I så tro, når jeg taler til jer om det himmelske? Ingen er steget op til himlen undtagen den, der steg ned fra himlen, Menneskesønnen. Og ligesom Moses ophøjede slangen i ørkenen, sådan skal Menneskesønnen ophøjes, for at enhver, som tror, skal have evigt liv i ham.« (*Johannesevangeliet 3,1-15*).

Prædiken.

”Der var et menneske”, fortæller evangelisten Johannes. Først derefter oplyser han, at dette menneske var farisæer og hed Nikodemus.

Hvor mange ville begynde en fortælling sådan?

Normalt ville man sige, at der var en mand. Så er der nemlig sagt to ting på én gang: at fortællingen drejer sig om et menneske, og at dette menneske er af hankøn. Man kunne også bare oplyse, at der var en farisæer, som hed Nikodemus. Dermed ville læseren med det samme vide, at der ikke blot var tale om et menneske, og at dette menneske var en mand. Man ville også vide, at denne mand tilhørte farisæerne, som var en særlig lovtro gruppe jøder, og at hans navn var Nikodemus.

Når evangelisten er så grundig, som han er, må det være, fordi der er noget vigtigt i, at Nikodemus var et menneske. Det ville selvsagt være mærkeligt, hvis Johannes havde skrevet: ”Der var en ged, en af farisæerne, ved navn Nikodemus”. Geder kunne ikke være farisæere. Det kunne kun jødiske mænd, og alle jødiske mænd var naturligvis også mennesker. Men fordi Nikodemus først og fremmest beskrives som et menneske,

og dernæst som farisæer, må det være hans art, der betyder mest i sammenhængen. Nikodemus var et menneske, og bliver derved en repræsentant for alle os andre mennesker. Vi må altså forvente, at de oplysninger, der følger, siger noget særligt om netop det at være menneske.

Det er egentlig en lidt nedslående konstatering, for Nikodemus virker ikke alt for kvik. Han er ikke lige den type, man selv ville have udvalgt som repræsentant for menneskeheden. Faktisk lader det til, at Jesus har lidt af en fest, mens han bevidst forvirrer den indskrænkede farisæer.

Man kan få helt ondt af Nikodemus, for der er virkelig ikke noget at sige til, at han bliver lidt rundt på gulvet. Hvis vi nutidsdanskere opsøgte en person som Jesus - en person, der havde gjort sig bemærket ved dels at helbrede folk på mystisk vis, dels at tale indforstået om sit forhold til Gud – ja, så ville vi nok også blive forvirrede ved oplysningen: ”Den, der ikke bliver født på ny, kan ikke se Guds rige.” Hvad ville være mere oplagt at tænke end: ”God dag, mand, økseskaft”? Enhver med fornuften bare nogenlunde i behold ved jo, at man ikke kan blive født mere end en gang. Derfor svarer Nikodemus: ”Hvordan kan et menneske fødes, når det er gammelt? Det kan da ikke for anden gang komme ind i sin mors liv og fødes?” Farisæeren påpeger det totalt groteske i Jesu påstand. Måske blev nogle af de fem børn, der lige er blevet døbt, smuttet som mandler, da de blev født. Men Nikodemus’ forestilling om, at man skal proppe dem tilbage, hvor de kom fra, så deres mødre kan føde dem én gang til, ville garanteret både mødre og børn modsætte sig. Faktisk er farisæerens forestilling endnu længere ude, for han taler om genfødsel af modne mennesker. Han spørger jo: ”Hvordan kan et menneske fødes, når det er gammelt?” Tanken om, at kvinder skulle føde voksne mennesker, er mildest talt ubehagelig. Hvis andre end jeg i sin tid fulgte med i Lars von Triers gyserparodi ”Riget”, er det næppe kun mig, der mindes fødslen af en voksen baby. Det var ikke ligefrem en delikat scene.

Men tilbage til Jesus og Nikodemus. Jeg forstiller mig, at der er gået lang tid, inden Jesus har fået grint af. I mellemtiden har farisæeren siddet og følt sig ualmindelig dum.

Da Jesus erklærer sig enig i, at voksne mennesker ikke kan blive født af deres mor igen, er Nikodemus nok blevet mærkbart lettet. Jesus mente det ikke så bogstaveligt, som farisæeren forstod det. Kvinders kroppe skal ikke udsættes for større prøvelser end normale fødsler, der jo kan være udfordrende nok, og på den tid ofte var forbundet med livsfare.

I et forsøg på at få Nikodemus til at begribe, hvad han mener, forklarer Jesus sagen på en anden måde: ”Den, der ikke bliver født af vand og ånd, kan ikke komme ind i Guds rige.”

Denne oplysning har på ny sat gang i Nikodemus’ små grå. I den gammeltestamentlige skabelsesmyte oplyses det, at ”Guds ånd svævede over vandene”, og kort efter igangsatte Gud skabelsen.

”Guds ånd svævede over vandene”. Her indgår begge de elementer, Jesus nævner; både vand og ånd. Er det, fordi Gud skal til at skabe igen? Selvom Jesus ikke er færdig med at le af farisæeren, er Nikodemus dog på rette vej. Når vand og ånd føres sammen, sker der nemlig noget af stor betydning for det menneske, der befinder sig i krydspunktet; lige dér, hvor vandet og Helligånden mødes. Det var, hvad der skete fem gange i træk for få minutter siden. I dåben fik børnene og deres familier et tegn på, at Gud vil være til stede hos de små; også når de bliver større. Han er aldrig længere væk end en tanke eller en bøn. Han er hos den døpte i lyst og nød, i glæde og sorg, ja, i liv og død. I dåben blev børnene så at sige skabt på ny, idet de fik status som Guds børn. På den måde finder den genfødsel, Jesus taler om, sted i dåben. Det er en genfødsel uden veer, skrigende mødre og bekymrede fædre. En genfødsel til et liv i fællesskab med Gud, fordi Gud er i Ånden. Gud er nemlig ikke i himlen, som vi ellers så ofte siger; i hvert fald ikke kun. Gud er, hvor han ønsker at være. Han kan færdes frit som Ånd. Ikke en hvilket som helst ånd, men Helligånden. Det var troen på dette, vi bekendte i forbindelse med dåbene. Vi tror på Gud som både Far, Søn og Helligånd alt efter, hvordan han vælger at manifestere sig. Faktisk er dagen i dag, Trinitatis søndag,

den første dag i den lange periode, hvor der sættes fokus på den treenige Guds tre måder at eksistere på, som skaber, Jesus Kristus og Helligånd.

Den treenige Gud er central i dåben, hvor børnene døbes i Faderens, sønnens og Helligåndens navn. Dåben giver dem et tilhørsforhold til den kristne Gud; et forhold, der går begge veje - ikke kun fra menneske til Gud. Ved hver af Guds tre betegnelser hældes der en håndfuld vand over hovedet på barnet. Vand bruger vi blandt andet til at vaske os i, og selvom ingen af de fem børn, der blev døbt før, trængte til et bad, blev de rensset med tre symbolske håndfulde vand. Det var naturligvis ikke uden grund.

Dåbens bad minder os om, at vi - fordi vi alle er ufuldkomne mennesker som farisæeren Nikodemus – sviner os til; ikke med mudder eller andet udvendigt skidt, men med beslutninger og handlinger, der skader andre. Det at være menneske indebærer en balancegang, hvor man konstant står i fare for at træde ved siden af. At sætte andre menneskers behov til side er en fejl, der kan få alvorlige konsekvenser for dem. Men at tilsidesætte sig selv i så høj grad, at man bliver syg af det, er også forkert. For hvis man bukker under, kan man jo ikke hjælpe andre fremover. Det er altså i spændingsfeltet mellem andres og egne behov, vi skal leve livet. Dette medfører, at vi altid bør overveje, om det er andre eller os selv, der skal komme i første række. I mange tilfælde er vi ikke særlig nøgterne og vælger til fordel for os selv, fordi det nu engang er det mest behagelige. Men hvis magelighed gør udfaldet, har vi trådt forkert. Da har vi gjort os skyldige i det, kristendommen kalder for synd, fordi vi skubber andres behov til side for at imødekomme vore egne lyster. Da har vi ikke sans for den store forskel, der er på behov og lyster. Behov er noget, der skal stilles, for at livet kan fortsætte. Vi har behov for mad, drikke, omsorg og kærlighed. Lyster derimod er det, der krydrer livet, hvilket der naturligvis også skal være plads til. Men når andres behov for ofte fravælges, fordi man hellere vil imødekomme sine egne lyster, er fordelingen skæv. Da har synden kronede dage.

Når man ind imellem må erkende, at man har syndet, enten overfor andre eller over for sig selv, bliver dåben igen aktuel, for allerede som spæde fik vi Guds løfte om, at

han vil fastholde sin kærlighed til os, på trods af de fejl vi begår. De tre håndfulde vand rensede os i Guds øjne, så han altid kan se på os som rene – også selvom han udmærket ved, at vi ikke er det. Han kan se gennem det smuds, vore syndige handlinger har aflejret omkring hver vores person. Han kan elske os på trods af vores fejl, og denne kærlighed er netop, hvad der skal til, for at vi får kræfter til at tage vort liv op til revision og igen finder balancen mellem andres og egne behov. Da er vi – med Jesu ord til Nikodemus - som ”født på ny”, og det er vi, fordi vi er ”født af vand og ånd” ved dåben.

Al den snak om ånd og ny fødsel kan lyde temmelig underlig. Man skal kunne lægge den bogstavelige forståelse fra sig og tænke abstrakt for bare at få nogenlunde hold på det, og selv da er der sammenhænge, der fortaber sig i tågen. Dette er grunden til, at vi alle i større eller mindre grad befinder os i Nikodemus’ situation. Den nat, han talte med Jesus, fattede han ikke et klap, mens vi måske forstår lidt mere. Men helt at forstå den side af tilværelsen, som Gud administrerer, er intet menneske forundt. Det er nok derfor, at evangelisten Johannes indledte med at beskrive Nikodemus som ”et menneske”. Nikodemus var som dig og mig; et menneske med en vis indsigt, men også med en mærkbar uvidenhed og manglende forståelse for det guddommelige. Som mennesker skal vi altså ikke forvente at kunne forstå alt, hvad der hører troen til.

Spørgsmålet er, hvilken konsekvens vi skal drage heraf. Skal vi forkaste al tale om Gud som volapyk og ammestuehistorier? Eller skal vi gribe kristendommens budskab om Guds kærlighed, der favner selv syndere som os? Nikodemus var tilsyneladende ikke i tvivl, for da evangelisten Johannes fortæller om, hvad der skete, da den døde Jesus blev taget ned fra korset, oplyser han: ”Også Nikodemus kom; det var ham, som tidligere var kommet til Jesus om natten; han medbragte en blanding af myrra og aloe, omkring hundrede pund.”

Selv da alt syntes slut; da Jesus ikke længere kunne drille Nikodemus; da alt håb var ude - selv da fastholdt Nikodemus troen på Jesus, fordi han var blevet født på ny. Denne genfødsel var åndelig og havde givet Nikodemus en forståelse af, at Jesu død netop var

en manifestation af Guds kærlighed. Ved at Gud havde ladet sig føde som et menneske, havde levet og til sidst havde ladet sig henrette, viste han netop, hvor langt hans kærlighed til os mennesker kunne drive ham. Med sin uretfærdige henrettelse tog han straffen for vore synder på sig, og med sin opstandelse slog han fast, at hans kærlighed til os ikke kun rækker livet ud, men også på den anden side af døden. Det er dette løfte, vi får del i ved dåben, og dette løfte kan vi både leve og dø på.

Amen.